

Veilig werken met de ***BOSMAAIER***

Lentiz | Cursus & Consult

Samen groeien in werken en leren

Inhoudsopgave

Inleiding	5
1 Veiligheid	7
1.1 De Arbowet	7
1.2 Verplichtingen werkgever	7
1.3 Verplichtingen werknemer	8
1.4 Veiligheid met betrekking tot de bosmaaier	8
1.5 CE-markering	9
1.6 Pictogrammen	9
1.7 Gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen	9
2 De opbouw van de bosmaaier	13
2.1 De bouw van de bosmaaier	13
2.2 Electrische bosmaaier	14
2.3 Veiligheidseisen aan de bosmaaier	17
2.4 Het draagstel	18
3 Snijgarnituur en beschermkappen	20
3.1 Draadkop	20
3.2 Slagmes	22
3.3 Hakselmes	23
3.4 Zaagblad	24
4 Onderhoud van de bosmaaier	26
4.1 Wat is het doel van onderhoud aan de bosmaaier	26
4.2 Het luchtfilter	26
4.3 Het tandwielhuis	27
4.4 Het koelsysteem	27
4.5 AV-rubbers	27
4.6 Het starterkoord	27
4.7 De zelfborgende moer	27
5 Veilig werken met de bosmaaier	28
5.1 Het aftanken van de bosmaaier	28
5.2 Maaigarnituur monteren	29
5.3 Afstellen van het draagstel	30
5.4 Starten	31
5.5 Startprocedure	31
5.6 Werktechnieken	32
5.7 Werken met de draadkop	34
5.8 Werken met het slagmes	34
5.9 Werken met het zaagblad	35
Bijlagen VIA-blad Bosmaaier	36

Inleiding

De bosmaaier is een machine die in de groene sector veel wordt ingezet. Deze machine wordt met name gebruikt om kleine oppervlakten of randen te maaien, dit met name in het maaiseizoen van april tot eind oktober. Ook in de winterperiode wordt de bosmaaier steeds vaker gebruikt. Zo kan de bosmaaier met slagmes en/of zaagblad prima worden ingezet bij het afzetten van bosplantsoen.

De bosmaaier lijkt ogenschijnlijk ongevaarlijk maar niets is minder waar. Niet zorgvuldig gebruik van de bosmaaier kan ernstig letsel veroorzaken met alle gevolgen voor de gebruiker en het bedrijf. Denk aan oogletsel door onzorgvuldig gebruik van de persoonlijke beschermingsmiddelen. Of een opspattende steen die schade veroorzaakt aan een auto.

Op grond van de Arbowet dient de werkgever te zorgen dat de werknemer voldoende is geïnstrueerd in het gebruik van de bosmaaier. Om aan de Arbo verplichtingen te kunnen voldoen, is het behalen van het certificaat bosmaaieren een belangrijke stap in de goede richting.

Dit instructieboek over de bosmaaier dient als ondersteuning en naslagwerk bij de training 'Veilig werken met de Bosmaaier'.

In deze training wordt geleerd hoe je op een veilige en verantwoorde manier grassen, kruid- en houtige gewassen met de bosmaaier af kunt zetten.

Veiligheid

1.1 De Arbowet

Werknemers moeten veilig en gezond kunnen werken en na het werkzaam leven gezond van hun pensioen kunnen genieten. Om daar voor te zorgen is er in Nederland de Arbeidsomstandighedenwet, in het kort: de Arbowet.

De Arbowet is in 1980 in het leven geroepen. De Arbowet is bedoeld om arbo risico's te verkleinen en het ziekteverzuim omlaag te brengen. De wet regelt de **veiligheid**, **gezondheid** en **welzijn** tijdens de arbeid. Het uitgangspunt is dat veilig werken een verantwoordelijkheid is van de werkgever en de werknemer samen.

De Arbowet verplicht de werkgever tot het maken van een risico-inventarisatie en -evaluatie (RIE). In de risico-evaluatie staat beschreven hoe de risico's vermeden kunnen worden. Om de **Veiligheid**, **Gezondheid** en **Welzijn (VGW)** te kunnen waarborgen moeten de werkgever en de werknemer aan een aantal verplichtingen voldoen.

1.2 Verplichtingen werkgever

Veiligheid

Gevaren bij de bron bestrijden (dit is meestal de werkplek). Bijvoorbeeld: als het mogelijk is om een berm met een zelfrijdende maaimachine te maaien dan moet dat niet met de bosmaaier gedaan worden. Als de bosmaaier wel gebruikt wordt dan moeten waar mogelijk de werkzaamheden afgewisseld worden. Hier kun je ook denken aan het beschikbaar stellen van Persoonlijke Beschermings Middelen (PBM's). Verder dient men te zorgen voor een veilige werkplek (denk aan werkzaamheden die langs een weg worden uitgevoerd).

Gezondheid

Het werken met de bosmaaier is lichamelijk zwaar. Schadelijk voor de gezondheid kunnen zijn:

- De werkhouding
- Trillingen
- Lawaai
- Uitlaatgassen
- De werkplek

Welzijn

Als je je prettig voelt in je werk dat je moet uitvoeren dan verhoogt dat de productiviteit en zul je minder vaak ziek zijn. Voor de werkgever levert dit dus alleen maar voordelen op. Het is voor de werkgever belangrijk dat stress wordt voorkomen bij werknemers, dat er goede sanitaire voorzieningen aanwezig zijn en dat men regelmatig pauze krijgt.

1.3 Verplichtingen werknemer

Je hebt als werknemer de plicht de volgende maatregelen te treffen:

- Gebruik maken van de beschikbaar gestelde Persoonlijke Beschermingsmiddelen (PBM's) en zorgen voor tijdige vervanging bij schade of slijtage;
- Het goed onderhouden van je bosmaaier;
- Het toepassen van werkmethodes zoals je in deze training leert;
- Zorgen dat de veilige werkplek veilig blijft;
- Melden bij de leidinggevende als er iets niet in orde is.

1.4 Veiligheid met betrekking tot de bosmaaier

Als je met de bosmaaier aan het werk bent kunnen zich veel gevaren voordoen op het gebied van veiligheid en gezondheid. De meest gevaarlijke situaties bij het werken met de bosmaaier komen voor tijdens het werken langs de weg. De bedieningspersoon loopt gevaar aangereden te worden en de weggebruiker loopt gevaar geraakt te worden door steentjes die met hoge snelheid worden weg- geslingerd door de ronddraaiende draadkop .

Om de werkzaamheden zo veilig en gezond mogelijk te kunnen doen is er een aantal passende maatregelen die je moet nemen:

- De persoon die met de bosmaaier werkt moet geschoold zijn en minimaal 18 jaar;
- Er dient een werkvrije ruimte van minimaal 15 meter te zijn;
- Je moet gebruik maken van de voorgeschreven PBM's;
- De bosmaaier moet op een ergonomische manier te bedienen zijn;
- De bosmaaier moet voorzien zijn van een beschermkap en juist snijgarnituur;
- Het trillingsniveau van de bosmaaier moet aanvaardbaar zijn;
- De stopknop moet onder handbereik zitten;
- Een terugverende gashandel en gasbeveiliging dient aanwezig te zijn;
- De uitlaat is op zo'n manier geplaatst dat uitlaatgassen niet richting de bedieningspersoon geblazen worden;
- Onderdelen die warm kunnen worden (uitlaat) dienen goed afgeschermd te zijn;
- De gebruiker moet de instructies opvolgen vanuit het instructieboekje;
- De werkgever is eindverantwoordelijk en moet dus blijven toezien op het handhaven van de veiligheid.

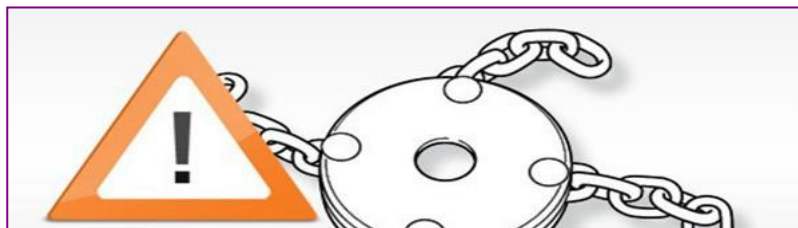
1.5 CE markering

Vanaf 1 januari 1995 moeten alle producten die in de Europese Unie verkocht worden CE-gemarkeerd zijn. Dit geldt dus ook voor arbeidsmiddelen zoals de bosmaaier, pbm's, maaigarnituren en gereedschappen.

Het CE-merk is het bewijs dat het product voldoet aan de eisen die vermeld staan in de relevante EU-richtlijnen.

De Europese Commissie verbiedt alle niet-standaard hulpstukken, zoals uitrustingsstukken met kettinkjes, losse mesjes en schakels van kettingzagen.

1.6 Pictogrammen

Als je met de bosmaaier gaat werken moet je zichtbaar geplaatste pictogrammen eerst lezen en begrijpen. Pictogrammen zijn afbeeldingen met een aanduiding van:

Gevaren / Verplichtingen / Verboden

Het is ook heel belangrijk dat bij de keuring van de bosmaaier er op gelet wordt dat deze pictogrammen nog zichtbaar en leesbaar zijn.

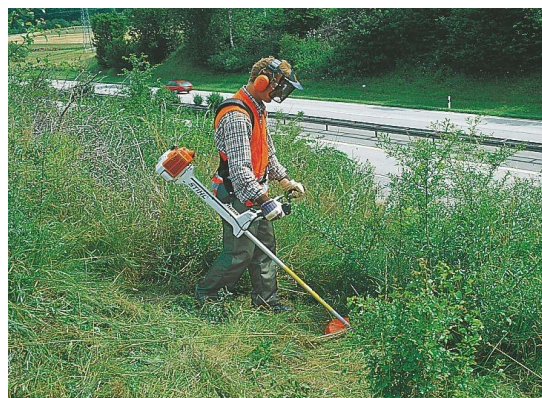

1.7 Gebruik van Persoonlijke Beschermingsmiddelen (PBM's)

Afhankelijk van de gevaren die zich bij bosmaaiwerkzaamheden kunnen voordoen moeten de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen gedragen worden. Een PBM is persoonlijk en hoort bij de persoon die het draagt.

Dit is belangrijk omdat:

- De PBM de juiste pasvorm moet hebben om het prettig te kunnen dragen;
- Het niet hygiënisch is PBM's van anderen te dragen;
- De gebruiker zelf verantwoordelijk is voor schoonmaken en onderhoud van de PBM's.*

* Voor een overzicht van de te gebruiken PBM's, zie bijlage: VIA-blad Bosmaaier

Tijdens het werken met de bosmaaier moet je, afhankelijk van de werkplek, de volgende PBM's dragen:

Gehoorscherming

De bosmaaier maakt erg veel lawaai, zelfs meer dan 110 dB(A) zodat dit blijvende gehoor- schade veroorzaakt. Gehoorschade treedt al op bij een geluidsniveau boven 80dB(A).

Daarom is het dragen van gehoorbescherming boven de 85 dB(A) wettelijk verplicht. Oor- propfen of watjes bieden onvoldoende bescherming en mogen dus niet gebruikt worden.

Oog- en gelaatsbescherming

Door wegschietende steentjes, takjes enz. kunnen je ogen beschadigd raken. Welke PBM gebruikt moet worden hangt af van het snijgarnituur waar je mee werkt. Bij gebruik van draadkop of slagmes moet een plexiglas vizier of gelaatsbescherming van gaas in combinatie met een veiligheidsbril gedragen worden. Vanwege opspattend zand biedt een gelaatscherm met gaas onvoldoende bescherming voor de ogen en is het dragen van een veiligheidsbril nodig. Als er met het zaagblad wordt gewerkt s een gelaatscherm met gaas voldoende.

Handbescherming

Takken, rondvliegend materiaal en dergelijke kunnen lichte verwondingen aan de handen veroorzaken.

Werkhandschoenen bieden daarnaast ook bescherming tegen schadelijke trillingen. Wel is het belangrijk dat de handschoenen goed passen om de bosmaaier nog goed te kunnen bedienen.

Beenbescherming

De benen staan erg dicht bij het ronddraaiende snijgarnituur en ook weggeslagen voorwerpen kunnen verwondingen veroorzaken. Het is daarom erg belangrijk dat je benen beschermd zijn.

Een korte broek dragen is verboden. Indien gewerkt wordt met een zaagblad is het dragen van een speciale bosmaaibroek of zaagbroek aanbevolen.

Voetbescherming

Een veiligheidsschoen (liefst hoog model) of laars met stalen neus biedt bescherming tegen opspattend materiaal. Ook hiervoor geldt dat de juiste maat belangrijk is. bij het werken met een zaagblad is het dragen van zaagschoenen of zaaglaarzen aanbevolen.

Hoofdbescherming

Hoofdbescherming is verplicht wanneer er gewerkt wordt in bossen.

Een vallende tak kan het hoofd ernstig verwonden. Het dragen van een veiligheidshelm is dan noodzakelijk.

Een helm mag maximaal 5 jaar gebruikt worden vanaf de productiedatum van de helm (deze kun je in de binnenzijde van de helm vinden).

Tegenwoordig zijn er ook helmen op de markt waarin op de bovenzijde van de helm een UV-indicator is geplaatst, deze helmen hebben een gebruiksduur van zeven jaar of moeten worden vervangen wanneer de indicator het aangeeft (indicator kleurt wit).

De opbouw van de bosmaaier

2.1 De bouw van de bosmaaier

De meeste bosmaaiers worden aangedreven door een tweetaktmotor.

Tegenwoordig zien we ook steeds meer mengsel gesmeerde viertaktmotoren en accu bosmaaiers.

Voordelen van de 2-taktmotoren:

- Licht van gewicht
- Goedkoper in aanschaf
- Hoog toerental
- In alle gewenste posities mee te werken

Bij de elektrische bosmaaiers wordt de accu voor de energievoorziening in de accuschacht geplaatst. De blokkeerhendel borgt de accu. Een tweede mogelijkheid is een draagsysteem voor de accu aan het draagstel.

Extra voordelen van de elektrische bosmaaier:

- Geen brandstofkosten
- Veel minder geluidsoverlast
- Geen uitlaatgassen
- Minder onderhoudspunten

2.2 Electriscche bosmaaiers

Een bosmaaier met een elektromotor werkt op stroom in plaats van benzine. Dit type motor wordt steeds vaker gebruikt. Waarom? Omdat het veel voordelen heeft.

Een bosmaaier met elektromotor is:

- **Goedkoper in gebruik**
Je hoeft geen benzine te kopen. Dat scheelt geld.
- **Rustiger**
De motor maakt minder lawaai. Dat is fijn voor jou én voor de omgeving.
- **Schonere lucht**
Er komen geen uitlaatgassen vrij. Dat is beter voor het milieu én voor je gezondheid.
- **Lichter**

De machine is minder zwaar. Daardoor werk je makkelijker en raak je minder snel moe.

- **Makkelijk te starten**

Je hoeft niet te trekken aan een koord. Je drukt gewoon op een knop.

- **Weinig onderhoud**

Er zijn minder onderdelen die kapot kunnen gaan. Dat scheelt tijd en kosten.

Ondanks de vele voordelen zijn er ook nadelen. Zo is een elektrische bosmaaier minder krachtig en is de accu snel leeg. Fabrikanten zijn wel bezig om dit te verbeteren.

Veilig werken met een elektromotor

Ook al is een elektromotor veiliger dan een benzinemotor, je moet nog steeds goed opletten. Let op het volgende:

- Controleer of de accu goed vastzit.
- Gebruik altijd persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM), zoals gehoorbescherming en een veiligheidsbril.
- Werk niet in de regen of op een natte ondergrond met een elektrische machine.
- Laad de accu op volgens de instructies van de fabrikant.

De accu

De meeste elektrische bosmaaiers werken met een Lithium-ion accu van 36 volt. Deze accu zorgt voor stroom, zodat de motor kan draaien. Het is belangrijk dat je goed met de accu omgaat. Zo werk je veilig en gaat de accu langer mee.

Let op de volgende punten:

- **Spatwaterdicht**

De accu is beschermd tegen spatwater van alle kanten (IPX4).

- **Houd de accu schoon en droog**

Is de accu nat geworden? Laat hem dan 2 keer 24 uur drogen bij een temperatuur van minimaal 15 graden Celsius.

- **Bewaren met de juiste lading**

Als je de accu niet gebruikt, bewaar hem dan met een laadniveau van 40 tot 60%. Je ziet dit aan 2 groene lampjes die branden.

- **Let op de lampjes (LED's)**

De accu heeft lampjes die je iets vertellen:

- ➔ 3 rode lampjes: er is een storing in de machine.
- ➔ 3 rode lampjes: er is een storing in de accu.

- **Temperatuur is belangrijk**

De accu werkt het best bij een goede temperatuur. Meer hierover staat in de volgende dia.

Temperatuur en accu's

De Lithium-ion accu van 36 volt werkt het best bij de juiste temperatuur. Als het te warm of te koud is, kan de accu minder goed presteren. Soms werkt hij zelfs helemaal niet.

Let op deze temperaturen:

- **Laden**
Laad de accu alleen op bij een temperatuur tussen **+5°C en +40°C**.
- **Gebruik**
Je mag de bosmaaier gebruiken bij temperaturen tussen **-10°C en +40°C**.
- **Opbergen**
Bewaar de accu op een plek waar het tussen **-20°C en +50°C** is.

Als de temperatuur te laag of te hoog is, werkt de accu minder goed. Hij kan sneller leeg raken of zelfs beschadigd raken. Zorg dus altijd voor een goede omgevingstemperatuur.

2.3 Veiligheidseisen aan de bosmaaier

De onderstaande veiligheidseisen kunnen gesteld worden aan de bosmaaier:

1. Stopknop onder handbereik
2. Terugverende gashendel met gasbeveiliging
3. AV-rubbers of trillingsdempende veren (*motorblok*)
4. AV-rubbers of trillingsdempende veren (*stuurboom*)
5. Verstelbaar ophangoog
6. Verstelbare stuurboom
7. Uitlaatbescherming
8. Beschermkap in combinatie met het juiste snijgarnituur
9. Beschermkap tijdens het vervoer

2.4 Het draagstel

Bij elk type bosmaaier wordt een draagstel meegeleverd. Om met een bosmaaier veilig en gezond te kunnen werken is een goede afstelling van het draagstel nodig. Het is belangrijk het draagstel zodanig af te stellen dat het gewicht optimaal verdeeld is over:

Schouders
Rug
Heup

Daarnaast kan afhankelijk van de werkzaamheden en de verschillende snijgarnituren de hoogte van de ophanghaak worden afgesteld om tot een goede werkhoogte te komen.

Door het juiste ophangpunt van de bosmaaier (zie ook afb. 5, blz. 14) te kiezen en dat aan de ophanghaak van het draagstel te hangen, kan het snijgarnituur in de gewenste positie (balans) ten opzichte van het maaiveld gehangen worden.

Afstellen van de ophanghaak

De draadkop

Als er met de draadkop wordt gewerkt dient de ophanghaak zo ver te zakken dat de draad- kop vlak boven de grond zweeft.

Het slagmes

Als er met het slagmes wordt gewerkt dient de ophanghaak iets naar boven te worden ge- schoven omdat de kans bestaat dat het slagmes anders te veel met de grond in aanraking komt.

Het zaagblad

Als er met het zaagblad wordt gewerkt kan de ophanghaak zo ver mogelijk omhoog ge- bracht worden tot de gewenste zaaghoogte bereikt wordt.

Het hakselmes

Als er met het hakselmes wordt gewerkt kan de ophanghaak nog verder omhoog. Omdat er met een op- en neergaande beweging wordt gewerkt is het van belang dat de bosmaaier zoveel mogelijk in balans hangt.

Als de maaihoogte en balans naar wens zijn moet de stuurboom zodanig worden afgesteld dat de bosmaaier met licht gebogen armen bediend kan worden.

Daarnaast moet de stuurboom in zo'n positie geplaatst worden dat de armen zich op gelijke afstand naast het lichaam bevinden.

Het snijgarnituur bevindt zich recht voor het lichaam.

3

Snijgarnituur en beschermkappen

Als je met de bosmaaier gaat werken is het belangrijk te weten welke maaierwerkzaamheden je gaat uitvoeren:

Grassen en licht kruidachtige gewassen	→	Draadkop
Zware kruidachtige en licht houtachtige gewassen	→	Slagmes
Zware houtachtige gewassen	→	Zaagblad

Draagbare handbosmaaiers hebben verschillende standaard uitrustingsstukken (snijgarnituur). In de handleiding moet staan welke uitrustingsstukken zijn toegestaan. Het is ten strengste verboden om niet-standaard hulpstukken, zoals uitrustingsstukken met kettinkjes, losse mesjes en schakels van kettingzagen te gebruiken (zie ook hoofdstuk 1.5 CE-markering). De beveiliging van bosmaaiers is daarvoor onvoldoende, waardoor onderdelen kunnen losschieten met alle gevolgen van dien.

3.1 Draadkop

De draadkop is bij uitstek geschikt om maaierwerk uit te voeren als er zich veel obstakels in het terrein bevinden. Je kunt dan denken aan palen, banken, stoepranden enz.. De draadkop wordt tegenwoordig steeds vaker ingezet voor het verwijderen van kruidachtige gewassen op/tussen verhardingen.

Wat is een draadkop?

De meest voorkomende draadkop bestaat uit een kunststof huis met een draadspoel met nylon draad. Er zijn draadkoppen met 2 en met 4 draden. De draadkop met 2 draden (half automatische draadverlenging) wordt in de praktijk het meest toegepast. Door de draadkop op de grond te drukken en gas te geven wordt de draad verlengd en wordt de lengte ervan

door de middelpuntvliedende kracht geregeld. Het mesje op de beschermkap zorgt ervoor dat beide draden even lang zullen zijn. Het is wel belangrijk dat de draad op tijd wordt verlengd anders kan het in de kop verdwijnen en moet deze worden opengemaakt.

Het is belangrijk dat de binnenkant van de kop wordt schoon gehouden. Door vuil- ophopingen kan een onbalans in de draadkop ontstaan met veel trillingen als gevolg.

Draaddiameter

Er zijn verschillende draaddiameters: 1,6 / 2,0 / 2,4 / 2,7 / 3,0 en 3,3 millimeter.

Het dunste draad is geschikt voor trimmers. Het dikste draad wordt gebruikt als veelvuldig langs obstakels zo- als betonnen muren/ijzeren hekwerken wordt gemaaid. De meeste draden hebben een ronde doorsnede maar er is ook vierkant nylondraad beschikbaar.

WERKWIJZE om de draadkop te vullen met draad

1. De maaikop openen

Open de maaikop door de inkepingen op de zijkanten in te drukken. Druk op één kant per keer om het deksel los te maken en te verwijderen, zonder het te forceren.

2. Neem de spoel weg

Draai de spoel tot de haak in kunststof zichtbaar is, neem vervolgens de spoel weg.

3. Rol de draad op

Neem 2 draden. Elk met een maximumlengte van 7 of 10 meter, afhankelijk van de diameter van de draad (de maximumlengte van de draad is in de handleiding vermeld). Schuif het uiteinde van één van de draden in één van de oogjes en rol de draad tot op het einde op, in de aangewezen richting. Controleer of de draad gelijkmatig verdeeld en goed aangespannen is. Schuif het losse uiteinde in de daarvoor voorziene gleuf.

4. De tweede draad oprollen

Nu moet u het andere deel vullen. Schuif het uiteinde van de tweede draad langs de andere kant in de spoel. Volg daarbij dezelfde methode als in stap 3.

5. De spoel aanbrengen

Zet de spoel op haar plaats in de maaikop. Haal de draden uit de gleuven en duw ze door de daarvoor voorziene openingen langs elke kant van de kop.

6. Sluit de maaikop

Zet de afdekking van de maaikop weer op haar plaats.

7. Kort de draden in

Kort het uiteinde van elke draad in zodat er langs beide kanten nog maar 10 cm uitsteekt.

8. Klaar voor gebruik...

Beschermkap draadkop

De beschermkap die bij een draadkop hoort is afhankelijk van het type bosmaaier.

Binnen in de rand van de beschermkap bevindt zich een klein mesje, als de draad te lang is, wordt het automatisch op de juiste lengte afgesneden. De draadkop dient op de juiste plaats bevestigd te zijn, je mag de beschermkap **NOOIT** verstellen.

3.2 Slagmes

Het slagmes wordt vooral gebruikt voor het afmaaien van zware kruidachtige gewassen tot licht houtachtige gewassen (tot 1 cm.). Het wordt minder geschikt als er veel obstakels op het terrein voorkomen.

Wat is een slagmes?

Een slagmes is een metalen schijf die voorzien is van een aantal scherpe kanten. Er zijn geen losse onderdelen gemonteerd die er tijdens het werk af zouden kunnen schieten. De meest gebruikte schijf heeft 3 scherpe punten (slagmes) ook wel de 'drietand' genoemd.

Als tijdens het werk één kant van het slagmes bot wordt kan het slagmes eenvoudig om- gedraaid worden.

Indien het slagmes bot is kan men er ook voor kiezen om deze te slijpen. Dit kan het beste in de werkplaats worden uitgevoerd, het is belangrijk dat dit door een vakman gebeurt met een 'platte zoetvijn'. Om de balans in het slagmes te behouden, moet er bij ieder snijvlak even veel vijlstreken gemaakt worden. Het slijpen kan ook machinaal worden uitgevoerd, men moet dan wel goed oppassen dat het metaal niet verbrandt 'blauw kleurt'. Met behulp van een balanceerapparaat kan gecontroleerd worden of het mes weer in balans is.

Beschermkap slagmes

De beschermkap die gebruikt wordt kan afhankelijk van de bosmaaier dezelfde zijn als die van de draadkop.

De beschermkap zal wel aangepast moeten worden, veelal is op de beschermkap te zien voor welk snijgarnituur deze geschikt is of anders in het instructieboekje (afb. hiernaast).

3.3 Hakselmes (schreddermes)

Voor het hakselen van licht houtachtige gewassen (denk aan bramenstruiken) kan dit type slagmes worden gebruikt. In tegenstelling tot het slagmes wordt hier van boven naar beneden (op- en neer gaande beweging) gewerkt in plaats van links naar rechts. Het gebruik van het hakselmes is ongeschikt als er veel obstakels op het terrein voorkomen.

Wat is een hakselmes?

Een hakselmes is een zwaar mes met 2 of 3 aan het uiteinde omlaag gebogen punten.

Beschermkap hakselmes

De beschermkap van het hakselmes is speciaal voor dit type mes gemaakt. Deze overlapt het maaivlak en bovendien wordt de bovenkant beter afgeschermd. Wegspattend materiaal raakt via de grond snelheid kwijt voordat het degene die met de machine werkt kan verwonden.

De veiligheidszone moet bij gebruik van dit mes minimaal 30 meter zijn.

3.4 Zaagblad

Op een bosmaaier kunnen ook zaagbladen gemonteerd worden. Met behulp van het zaagblad kunnen we houtachtige gewassen tot maximaal Ø12 cm maaien.

Wat is een zaagblad?

Een zaagblad is een metalen schijf met beitelbetanding of driehoeksbetanding.

Er zijn verschillende typen zaagbladen:

Beitelbetanding zonder dieptesteller
Driehoeksbetanding
Carbide- of widia-betanding

Beschermkap zaagblad

De beschermkap die bij een zaagblad hoort is van een ander type dan bij de draadkop en bij het slagmes.

De beschermkap is kleiner en van ander materiaal gemaakt (aluminium i.p.v. kunststof).

4

Onderhoud van de bosmaaier

Om veilig te kunnen werken met een bosmaaier is het van belang dat onderhoud op een juiste manier wordt uitgevoerd.

4.1 Wat is het doel van onderhoud aan de bosmaaier?

1. Het vergroten van de bedrijfszekerheid (zeker weten dat de bosmaaier goed functioneert)
2. Het verlengen van de levensduur
3. Het veiligheidsniveau up to date houden
4. Het verminderen van gezondheidsrisico's
5. Goed en juist onderhoud is kostenbesparend

Er dient dus regelmatig aandacht te worden geschonken aan:

- **Het luchtfilter**
- **Het vetniveau van het tandwielhuis**
- **Het koelsysteem**
- **De antivibratie rubbers (AV-rubbers)**
- **Het starterkoord**

4.2 Het luchtfilter

Het luchtfilter moet regelmatig schoongemaakt worden. Dit is afhankelijk van het soort werk dat wordt uitgevoerd in combinatie met de weersomstandigheden. Zo zal een bosmaaier met draadkop die met warm en droog weer wordt gebruikt al vrij snel een vervuild luchtfilter krijgen. Bij regenachtig weer zal het luchtfilter minder snel vervuilen.

Kapotte luchtfilters dienen altijd direct vervangen te worden. Het is verstandig het luchtfilter wekelijks te controleren om problemen te voorkomen.

Er zijn verschillende soorten luchtfilters:

- Papieren luchtfilters, deze kunnen schoon geklopt worden. Geen water of perslucht gebruiken. Dit luchtfilter dient vervangen te worden als het papier te vuil is geworden.
- Gaas luchtfilters, deze kunnen schoongemaakt worden met perslucht of met water en zeep.
- Schuimrubber luchtfilters (natte en droge), deze kunnen schoongemaakt worden met een biologisch ontvettingsmiddel.

4.3 Het tandwielhuis

Er moet voldoende vet in het tandwielhuis aanwezig zijn. Helemaal vol is niet goed want dan wordt de druk te hoog waardoor de keerringen vet gaan lekken. Gebruik speciaal (hittebestendig) tandwielvet dat door de fabrikant is voorgeschreven. Het is verder belangrijk dat het tandwielhuis regelmatig uitwendig gereinigd wordt zodat de warmte voldoende afgevoerd kan worden. Er zijn ook bosmaaiers met een onderhoudsarm tandwielhuis, het tandwielvet is geïntegreerd in het tandwielhuis (controle op aanwezigheid van vet is niet nodig!).

4.4 Het koelsysteem

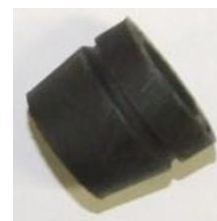

De inlaatopeningen voor de luchtkoeling en de koelribben moeten regelmatig schoongemaakt worden anders kan oververhitting ontstaan. Hoe vaak dit moet gebeuren is afhankelijk van de werkzaamheden, net als bij het luchtfilter.

4.5 De Anti-Vibratie rubbers

Deze moeten regelmatig op zichtbare slijtage (scheurtjes) gecontroleerd worden. Als de AV-rubbers niet tijdig worden vervangen zullen de trillingen naar de handvaten toenemen.

De mate van slijtage van de rubbers heeft ook te maken met de werktechniek van de bedieningspersoon.

4.6 Het starterkoord

Het starterkoord kan door slijtage uiteindelijk breken. Het is dus erg belangrijk regelmatig, tijdens onderhoudswerkzaamheden, het starterkoord te controleren op beschadigingen.

Als het starterkoord toch gebroken is, moet het gehele koord vernieuwd worden.

4.7 De zelfborgende moer

Een zelfborgende moer heeft een kunststof borging. De vuistregel is dat een borgmoer op een bosmaaier vijf à tien keer los- en vastgedraaid kan worden. Controleer daarom iedere keer wanneer u de borgmoer vastdraait of de borging nog voldoende weerstand geeft.

Als de moer met de hand kan worden vastgedraaid, is deze versleten en moet direct vervangen worden.

Veilig werken met de bosmaaier

De bosmaaier behoort tot de groep van de "risicovolle" machines. Risico's kun je verminderen door:

- Juist onderhoud aan de machine	- Bewuste keuze van het snijgarnituur
- Een juiste arbeidsorganisatie	- De juiste werktechniek te gebruiken
- Vakmanschap	- Afstellen van het draagstel

5.1 Aftanken van de bosmaaier

In alle soorten bosmaaiers wordt tweetaktbenzine gebruikt (mengsmering). De meng- smering is kant en klaar in de handel verkrijgbaar onder de namen Stihl Motomix en Aspen.

Uit deze kant en klare brandstoffen is een aantal schadelijke stoffen gehaald. Voor de bedieningspersoon is het gebruik van tweetaktbenzine dus minder schadelijk.

Voordat je de bosmaaier gaat aftanken is het belangrijk om eerst de tankdop en de tank- opening schoon te vegen. Als je dit niet doet zal het brandstoffilter in de tank snel vervuild raken.

Je kunt de machine aftanken met behulp van een brandstoftrechter maar tegenwoordig zijn er ook al speciale vulsystemen op de markt om morsen en overlopen tijdens het aftanken te voorkomen.

Benzine is extreem ontvlambaar, daarom is het verstandig weg te blijven van vuurhaarden, geen brandstof te morsen en niet te roken.

Vul de tank op minstens 3 meter afstand van de werkplek waar u uw machine start.

Specifieke eisen die gelden voor accumachines zijn:

- Tijdens onderhoud en tijdens transport moet de accu verwijderd zijn uit de machine
- Accu moet schoon en droog zijn
- Accu mag niet beschadigd zijn
- Accu alleen gebruiken bij temperaturen tussen -10 en +50 graden C.
- Accu reinigen met een vochtige doek
- Voor het aanbrengen en wegnemen van de accu, lees eerst de gebruikershandleiding

5.2 Maaigarnituur monteren

Kies het maaigereedschap dat u wilt monteren. Let erop dat de beschermkap voor het maaigereedschap in kwestie gemonteerd is.

In de volgende 6 stappen laten we zien hoe u eenvoudig het juiste maaigarnituur monteert (voorbeeld: slagmes)

Stap 1 maak de motorzeis klaar

Controleer of de juiste beschermkap op het maaigereedschap gemonteerd is. Hou de motorzeis zo vast dat de aandrijfas voor het maaigereedschap naar boven gericht is.

Stap 2 blokkeer de as

Schuif de blokkeerpen of de gebogen schroevendraaier in de boring van de transmissie. Laat de as draaien tot de pen de as blokkeert.

Stap 3 breng het maaigereedschap aan

Plaats het maaigereedschap op de drukschijf. De zijkant van de schijf moet in de boring van het maaigereedschap passen.

Stap 4 plaats de drukschijf en de glijrol Plaats de drukschijf op de as.

Stap 5 plaats de glijrol op de as

Stap 6 draai de moer vast

Draai de moer tegen de wijzers in vast met behulp van de combisleutel. Vervang de moeren die te los draaien.

Stap 7 Maak het maaigereedschap los Vervolgens verwijdert u de pen die de as blokkeert.

5.3 Afstellen van het draagstel

Stel op juiste wijze het draagstel af zodat de bosmaaier in balans hangt (*maaikop zweeft boven de grond*).

Een goed afgesteld draagstel verdeelt het gewicht van de bosmaaier over schouders, rug en heupen.

Daarnaast kan, afhankelijk van de maaierwerkzaamheden en het snijgarnituur, de hoogte van de ophanghaak worden afgesteld om tot een goede werkhoogte te komen.

Het draagstel in combinatie met een goed afgestelde stuurboom zorgt voor een juiste werkhouding.

1. Het gewicht van de bosmaaier is over de beide schouders gelijk verdeeld en er trekt nergens een draagband. Ook is het belangrijk de draagbanden zonder draaiingen te monteren. Het draagstel hangt hier symmetrisch.
2. De hoogte van de ophanghaak is afhankelijk van de lichaamslengte van de bedieningspersoon. Een vuistregel is de maat vanuit uw middel naar onderen tussen duim- en wijsvinger.
3. Door de ophanghaak in een ander gat te hangen (*Stihl*) of bij andere bosmaaiers het ophangoog te verstellen, kun je de bosmaaier goed in balans brengen.
4. Door de stuurboom zijdelings te verstellen zijn de armen symmetrisch ten opzichte van het lichaam, dit zorgt voor een lagere lichaamsbelasting.
5. Indien je een flink stuk schuine berm of talud moet bewerken, loont het de moeite het maai- of zaagdeel (tandwielhuis) schuin te zetten. Zo blijft de machine mooi recht en dit zorgt ook weer voor een lagere lichaamsbelasting.
6. Aan het einde van je bosmaaiwerkzaamheden kun je eenvoudig de machine uit het ophangoog verwijderen. Plaats de duim op de haak, vingers onder de machine en knijpen.

5.4 Starten

Het starten van de bosmaaier moet gebeuren op ongeveer 3 meter afstand van de plek waar getankt is. Let er op dat:

- De bosmaaier op een vlakke ondergrond ligt;
- Het snijgarnituur vrij is van de grond;
- Je niet met je voet op de maaiboom staat;
- Er voldoende afstand (minimaal 10 meter) is tot omstanders bij het aanslaan van de bosmaaier;
- Je na het starten de bosmaaier 10-20 seconden laat proefdraaien;
- Je na het proefdraaien checkt of er op het maaigarnituur geen speling zit;
- Je bij twijfel van de functionele staat van de bosmaaier deze niet gaat gebruiken maar aanbiedt bij de technische dienst;
- Je bij aanvang van de maaierwerkzaamheden een goede werkhouding aanneemt.

5.5 Startprocedure

Als de motor nog koud is of al enige tijd heeft stil gestaan, dienen de volgende handelingen verricht te worden:

- Zet de stopknop op 'AAN';
- Sluit de Choke-klep (schakelaar naar boven of beneden); zet de gashendel in de startgaspositie;
- Duw met één hand de bosmaaier tegen de grond;
- Trek met de andere hand het startkoord zover uit dat er weerstand wordt gevoeld;
- Trek nu met een krachtige ruk de motor door zijn compressie;
- Laat de handgreep van het startkoord niet hard terugschieten, maar laat het onder begeleiding terugkomen;
- Herhaal de starthandeling tot de motor (even) aanslaat;
- Open de choke klep (schakelaar naar boven of beneden),
- Start de motor opnieuw,
- Als de motor aanslaat, wordt de startgaspositie automatisch ontgrendeld door even gas te geven;
- Laat de motor 10-20 seconden warm draaien, dit door het geven van gasstoten.

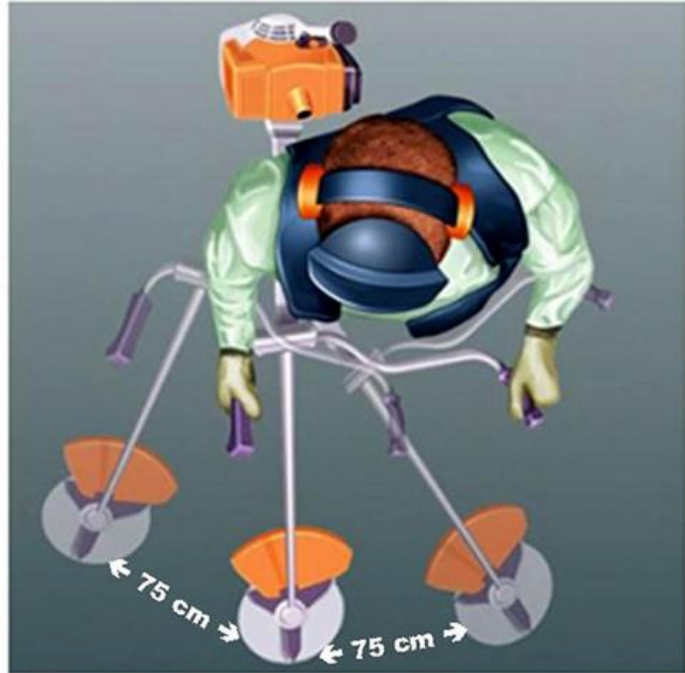
5.6 Werktechniek

Het is belangrijk dat je eerst goed kijkt hoe de werkplek het beste verdeeld kan worden. Zorg ervoor dat er niet dichterbij elkaar gewerkt wordt dan **15 meter**.

Hoe er gewerkt moet worden is afhankelijk van het soort werk (zie blz.31-32).

Aandachtspunten zijn:

- Loop vooruit tijdens het maaien;
- Maak heen en weer zwaaiende bewegingen (75 cm) met de bosmaaier;
- Laat de draadkop over het maaiveld glijden;
- Geef vol gas aan het begin en laat het gas los aan het eind van de beweging.
(Als er teveel gas of te vroeg gas gegeven wordt, draait het snij-garnituur op te hoge toeren, dit kan de motor overbelasten);
- Probeer niet te veel tegelijk te maaien;
- Bij obstakels (paaltjes, hondenpoep) verminder het toerental en probeer het obstakel zo min mogelijk te raken;
- Het meeste gras maar ook steentjes enz. wordt naar links uitgeworpen. Houd daarom rekening met de werkrichting bij bijv. huizen, auto's of passerende weggebruikers;
- De uitwerprichting kan ook gebruikt worden om geen gras op de verharde weg te laten komen;
- Werk bij voorkeur tegen de verkeersrichting in om zoveel mogelijk zicht te houden op de medeweggebruikers. Komen de medeweggebruikers binnen een straal van 15 meter dan moet het maaien tijdelijk gestaakt worden om ongelukken te voorkomen;
- Moet er langdurig op een helling (talud) gemaaid worden zet het tandwielhuis en draadkop en beschermkap in de hoek van de helling (talud). Bij het uitmaaieren van een helling werkt men in de lengterichting, zodanig dat het gemaaide gras niet op het nog te maaien gras komt te liggen. Als het kan: maak dan de zwaaibeweging naar beneden;
- Het is belangrijk dat tijdens het maaiewerk op tijd het draad wordt verlengd. Maak ook af en toe het mesje in de beschermkap schoon zodat het draad op de juiste lengte afgesneden kan worden.

***Draag altijd de wettelijk verplichte
Persoonlijke Beschermingsmiddelen!***

← Basistechniek

Omdat het maaigereedschap tegen de wijzers in draait, maait men in de praktijk meestal van rechts naar links.

Het voordeel van die methode is dat het gemaaid gras op het al gemaaid stuk valt.

← Basistechniek voor hoge grassen

Wanneer het gras erg hoog staat of het onkruid erg taai is, is het raadzaam om in twee richtingen te maaien: eerst maait u met een beweging naar rechts het bovenste gedeelte van de begroeiing, vervolgens met de terugkeerbeweging (naar links) het onderste deel. Daarbij valt het maaisel ook langs links weg.

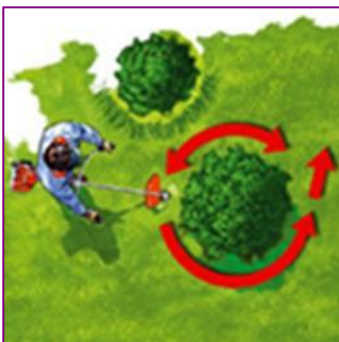
← Gelijmatige grote oppervlaktes

Het is raadzaam om grote oppervlaktes volgens de vierhoek- methode te maaien. U verdeelt de te maaien oppervlakte in vierhoeken en u werkt altijd van buiten naar het midden.

← Op de helling - strook per strook

Per strook maaien is een goede methode om op hellingen te werken: maai een strook parallel met de helling en keer nadien op uw passen terug op de gemaaid strook. Maai vervolgens de volgende, hoger liggende strook. Ook hier zal het gemaaid gras altijd op de gemaaid strook vallen.

← Obstakels vermijden - de cirkelmethode

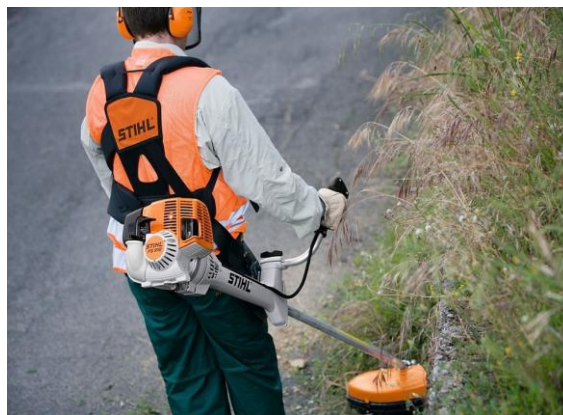
Om zo dicht mogelijk naast bomen en struiken te maaien zonder stammen of takken te beschadigen, werkt u het best met een maaibraad. Als verscheidene planten dicht op elkaar staan, kunt u de cirkelmethode toepassen. Daarvoor gebruikt u uw beschermkap als oriëntatiepunt. Die leidt u altijd langs de stammen en volgt de omtrek van de boom. De stam blijft intact, het oppervlak rond de stam is gemaaid.

5.7 Werken met de draadkop

Met de draadkop wordt met de draaduiteinden het gewas er af geslagen. Er moet op gelet worden dat in één maaibeweging niet te veel gewas gemaaid wordt (max. 75 cm).

Door te veel gewas in één maaibeweging mee te nemen bestaat de kans dat het gewas rond of tussen de aansluiting van het tand- wielhuis met beschermkap gaat zitten.

Ook het op toeren houden is moeilijker. Indien het maaisel vast komt te zitten tussen tand- wielhuis en draadkop of beschermkap, moet dit worden verwijderd. Let erop dat de motor is uitgeschakeld!

Door stapsgewijs te werken (met een staplengte van 20-30 cm), kan er zowel van rechts naar links, als van links naar rechts worden gewerkt.

Aan het eind van iedere slag wordt het gas een kort moment losgelaten en daarna opnieuw weer ingeknepen. We noemen dit 'met het gas spelen'.

Het continue inknippen van het gas 'vol gas' draaien is ten eerste slecht voor de motor en kost onnodig brandstof. Daarnaast veroorzaakt dit meer trillingen die weer schadelijk zijn voor je gezondheid!

5.8 Werken met het slagmes

Met het slagmes wordt met de scherpe punten van het slagmes het gewas eraf gesneden of geslagen. Het werken met een slagmes komt sterk overeen met het werken met een draadkop. In tegenstelling tot de draadkopmaaier kan met een slagmes naast grassen ook zware kruiden tot licht houtachtige gewassen (max. Ø 3 cm) worden afgezet. Het is belangrijk tijdig het slagmes om te draaien om het andere (scherpe) snijvlak te gebruiken.

Met het slagmes wordt de heen- en neer- gaande beweging vaak iets kleiner gehouden en afgewisseld met een naar boven en beneden gaande beweging. Door alleen een maaibeweging van rechts naar links te maken wordt het maaisel op 'ruggen' gelegd. Het maaisel is nu makkelijk af te voeren.

Indien er langdurig op een talud wordt gemaaid, is het verstandig het tandwielhuis met slagmes/beschermkap in de hoek van het talud te zetten. De stuurboom kan dan tijdens het werk horizontaal worden gehouden (ergonomische werkhouding).

5.9 Werken met het zaagblad

Er zijn diverse werktechnieken mogelijk met werken met een zaagblad. Om deze onder de knie te krijgen, moet ervaring opgedaan worden door deze technieken regelmatig uit te proberen.

De werktechniek bij het zagen van stammen wordt bepaald door:

De dikte van de stam
De stand van de stam

De velrichting
De hoeveelheid stammen per struik

Indien de houtachtige opslag niet dikker is dan 3 à 4 cm kan een 'maaiende' werktechniek gebruikt worden. Bij een grotere stamdiameter moet het zaagblad bij iedere stam op volle toeren worden gebracht om zodoende in één beweging het gewas af te zagen.

Hoe dikker het hout, hoe rustiger de zijwaartse beweging zal moeten zijn om de controle over het zaagblad te behouden.

Er bestaat altijd een kans op een 'kick-back' (terugslag), een kick-back kan onverwachts gebeuren en is niet tegen te houden.

Als het zaagblad ongecontroleerd wordt ingezet in de stam bestaat de kans op een kick-back.

In onderstaande afbeelding is een gedeelte van het zaagblad 'rood' gekleurd. Gebruik dit gedeelte (kick-back zone) niet tijdens het afzetten van houtachtige opslag. Bij een kick-back loopt de bedieningspersoon geen gevaar maar er kan wel schade ontstaan aan de omringende blijvende beplanting.

Werk met het cirkelzaagblad altijd in de terugslagarme zone, dit is het gebied tussen 8 en 11, in het algemeen is het in deze zone gemakkelijk werken.

Verder is het belangrijk dat altijd voldoende afstand wordt gehouden tot andere personen.

	Veiligheidsinstructiekaart Bosmaaier	
--	---	---

1 ALGEMEEN

Lees aandachtig de handleiding om de mogelijkheden, maar ook de beperkingen te kennen. Let goed op de veiligheidsvoorschriften!

Het gebruik van de bosmaaier is enkel toegestaan aan opgeleid personeel dat de handleiding en veiligheidsinstructies heeft doorgenomen.

2 TRANSPORT

Zet de motor uit. Bij gebruik van slagmes/zaagblad rust deze uit met een beschermhoes. Let erop dat geen lichamelijk contact gemaakt wordt met het snijgereedschap.

3 VOOR AANVANG VAN DE WERKZAAMHEDEN

- 1. is het werkgebied voldoende vrijgemaakt?*
- 2. is het mes volledig vrij bij het starten?*
- 3. gebruik de juiste signaalkleding en afzetmateriaal om het werkgebied zodanig af te bakenen dat onbevoegden dit niet kunnen betreden.*

**Controleer de werkomgeving.
Maak deze vrij en scherm deze af voor buitenstaanders!**

Controleer:

- of het juiste maaigarnituur gebruikt wordt (CE)
- of het starterskoord niet versleten is
- of de machine geen lekken vertoont en de handgrepen vrij zijn van vuil en vet
- of de juiste beschermkap en het maaigarnituur goed gemonteerd zijn
- of het snijgereedschap scherp genoeg is
- of het maaigarnituur bij stationair motortoerental niet meedraait
- het vetniveau in het tandwielhuis
- of het gashendelmechanisme en de stopschakelaar naar behoren werken
- of de borgmoer voldoende borgt
- of het draagstel goed is afgesteld aan je lichaamslengte

4 TIJDENS HET WERKEN

Start de machine altijd op vlakke ondergrond en druk de machine stevig tegen de grond. Zorg ervoor dat het maaigarnituur vrij van de grond kan bewegen.

Gebruik de juiste brandstof en start de bosmaaier op minimaal 3 meter afstand van de tankplaats.

Houd de bosmaaier tijdens het werken met beide handen stevig vast, wees extra voorzichtig rondom obstakels en maaï nooit met opzet over een voorwerp.

Zet de motor uit wanneer de bosmaaier achtergelaten wordt.

Verwijder geen onderdelen of veiligheidsvoorzieningen en neem steeds een veilige en stabiele houding aan.

Controleer op zichtbare gebreken, geluid, trillingen, ... en zet de bosmaaier uit indien dit wel het geval is.

Houd omstanders/collega's op een veilige afstand (minimaal 15 meter) tijdens werkzaamheden met de bosmaaier.

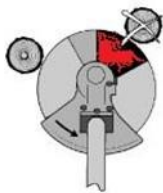
Gebruikstechnieken afhankelijk van het soort gewas

	Maaigarnituur	Toepassing
	Draadkop	maaien van lichte grassen en kruidachtige vegetatie
	Slagmes / Grasblad	maaien van grassen en kruidachtige- tot lichte houtige gewassen
	Zaagblad	omzagen van licht tot zwaar houtig gewas

Tanken:

Tank **nooit** met een draaiende motor, zet deze altijd uit! Maak de bosmaaier los van het draagstel, rook niet en maak geen open vuur.

Mors geen brandstof en controleer na het tanken de tankdop op lekkage.

Licht gras- en Kruidachtige vegetatie	gebruik bij voorkeur als maaigarnituur de draadkop met kunststof-draad in plaats van een messenkop; hierdoor verkrijgt men een zachtere snede en is de kans op beschadigingen kleiner.	
Zwaar kruidig tot licht houtige gewassen	gebruik bij voorkeur het slagmes, grassnijblad of hakselmes; beperk deze toepassing tot boompjes met maximum stamdiameter van 3 cm; beweeg bij het maaien van wildgroei en struikgewas, het roterende slagmes van boven naar beneden in het gewas waardoor dit gehakseld wordt.	
Licht tot zwaar houtig gewas	gebruik het juiste zaagblad; geef voor het zagen vol gas en zaag met een gelijkmatige druk; werk met het cirkelzaagblad in de terugslagarme zone (in het gebied tussen 12 en 2 bestaat verhoogd gevaar voor terugslag); in dit bereik mogen geen struiken en bomen worden gezaagd; in de terugslagarme zone tussen 8 en 11 is in het algemeen gemakkelijk werken).	

5 NA DE WERKZAAMHEDEN

Verwijder na elke werkdag al het vuil uit de bosmaaier en laat de machine bedrijfsklaar achter op de daartoe bestemde plaats.

6 ONDERHOUD EN REPARATIES

Reparaties en onderhoudswerkzaamheden mogen alleen worden uitgevoerd als de motor stilstaat.

Draag werkhandschoenen bij het vervangen van het

maaigarnituur en reinigen van de machine. Vervang beschadigd of bot maaigarnituur. De uitbalanceren van het (slag)mes is noodzakelijk voor de goede werking van de bos- maaier.

Vervang een beschadigd of slecht uitgebalanceerd mes. Vervang veiligheidsstic- kers als deze onleesbaar zijn geworden.

Laat onderhoudswerkzaamheden door een vakman uitvoeren zoals ze in de bijhorende richtlijnen beschreven zijn. Draag bij het vervangen en slijpen van de maaigereedschappen steeds veiligheidshandschoenen.

Herstelwerkzaamheden moeten worden uitgevoerd door een vakman, aarzel niet om contact op te nemen met uw leidinggevende(n) bij mogelijke gebreken.

7 PERSOONLIJKE BESCHERMINGSMIDDELEN

De volgende persoonlijke beschermingsmiddelen zijn verplicht:

- Werkhandschoenen
- Gehoorbescherming
- Veiligheidsschoeisel
- Beschermende kleding (bij gebruik zaagblad: bosmaaierbroek/zaagbroek)
- Gelaatbescherming
- Signaalkleding bij werken langs de weg

8 EHBO

*Zorg voor een EHBO-trommel op of nabij de werkplek. In noodgevallen: **bel het alarmnummer 112***

*Dit instructieboek is mede tot stand gekomen dankzij de actieve medewerking van **Andreas STIHL nv***

